

Gotovo svaki ekonomista će reći da je država loš gazda, misleći pre svega na upravljanje javnim preduzećima koja beleže gubitke. Kada je, međutim, reč o poljoprivrednom zemljištu pokazalo se da država Srbija najviše liči na pijanog rasipnika, na sina nekog gazde koji je prokockao njive i livade, a da nije ni znao gde se tačno nalaze.

Ovaj zaključak nesumnjivo proizlazi iz izveštaja Saveta za borbu protiv korupcije o privatizaciji i raspolaganju poljoprivrednim zemljištem u javnoj svojini Srbije, koji je, posle poprilične opstrukcije državnih organa prilikom dostavljanja podataka, ovih dana obelodanjen i dostavljen Vladi Srbije. Svet u izveštaju tvrdi da nepoštovanje Zakona o privatizaciji i Zakona o poljoprivrednom zemljištu ima za posledicu da desetina hiljada hektara poljoprivrednog zemljišta iz javne svojine promene status u privatnu bez ikakve naknade.

TOLERISANJE OTIMAČINE:

Otimačina se uglavnom vršila tako što su kupci poljoprivrednih kombinata kao privatnu svojinu knjžili državno i zadružno zemljište koje je moglo biti samo predmet korišćenja. Sve to uz prećutnu saglasnost Agencije za privatizaciju, koja nije u ugovoru o prodaji preduzeća jasno navela da predmet privatizacije nisu državna i zadružna svojina. Takva promena oblika svojine bila je protivzakonita jer je Ugovorom o prodaji društvenog kapitala prenet samo društveni kapital subjekta privatizacije, dok je na državnu i zadružnu svojinu moglo biti dobijeno samo pravo korišćenja, ali ne i vlasništva jer ga nije imao ni pravni prethodnik.

U izveštaju Saveta piše da prave efekte privatizacije preko sto poljoprivrednih preduzeća i kombinata, izuzimajući ona kod kojih je raskinut ugovor o privatizaciji, jasno pokazuje podatak da je prodajom 70% društvenog kapitala za

Isparili državni hektari

Zbog (ne)namernog nemara države, prilikom privatizacije poljoprivrednih gazdinstava novim kupcima poklonjeno je 75.000 hektara plodne zemlje, čime je budžet ostao uskraćen za 750 miliona evra

Piše: **Nebojša Pešić**

njih ostvarena cena oko 160 miliona evra, uključujući u tu cenu, prema podacima RGZ-a, i prisvajanje 75 hiljada hektara plodne zemlje koju kupci nisu platili već je knjžili kao privatnu svojinu, uz potvrdu Agencije.

Uslovno prihvatajući da je podatak o površini od 75 hiljada hektara zemljišta koje je prešlo u privatni posed tačan i da je tržišna vrednost zemljišta oko deset hiljada evra po hektaru, jasno je da je samo po tom osnovu država pojedinim privatnim subjektima poklonila preko 750 miliona evra, a od prodaje ostvarila oko 160 miliona evra za 107 subjekata s kojima nije raskinut ugovor o privatizaciji.

Svet ne može da utvrdi tačan iznos, ali ima opravdanu sumnju da je nezakonito prisvajanje društvenog i državnog zemljišta daleko veće, kada se uporede podaci o ukupnom zemljištu pre i nakon

privatizacije poljoprivrednih preduzeća i kombinata.

Ove sumnje potkrepljuju i brojke o privatizaciji dela poljoprivrednih gazdinstava jer podaci za sve ili ne postoje ili namerno nisu dostavljeni Savetu:

“Naime, Svet je od Agencije za privatizaciju u dva navrata dobio podatak da je izvršena privatizacija za ukupno 148 poljoprivrednih preduzeća i kombinata, bez mogućnosti da proveri da li je to konačan broj. Za konkretno navedeni spisak od 148 privatizovanih preduzeća dobijen od Agencije, Svet je 2014. godine tražio podatak od RGZ-a o statusu svojine na zemljištu u 2014. godini.

Na osnovu podataka za obrađena 84 poljoprivredna društva za koja postoji dokumentacija o statusu svojine na zemljištu pre i nakon privatizacije, ukupno raspoloživo poljoprivredno zemljište koje su koristila navedena društva

Srbija > Izveštaj Saveta za borbu protiv korupcije

iznosilo je oko 196 hiljada hektara i to 126 hiljada hektara u državnoj i 71 hiljadu hektara u društvenoj svojini. Te podatke je RGZ dostavio Ministarstvu poljoprivrede, a Ministarstvo Agenciji za privatizaciju pre privatizacije.

"POSLOVNE TAJNE": Nakon privatizacije, odnosno 2014. godine, RGZ je dostavio podatke Saveću da navedena 84 poljoprivredna društva raspolažu sa ukupno 74 hiljade hektara poljoprivrednog zemljišta i to: u privatnoj svojini oko 60 hiljada hektara, državnoj svojini oko četiri hiljade hektara, društvenoj takođe oko četiri hiljade i oko pet hiljada hektara čine mešovita i drugi oblici svojine.

Kako se iz katastra "izgubilo" za ova 84 društva 122 hiljade hektara poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu, Savet nema informaciju, kao ni informaciju koliko je "izgubljeno" zemljišta za svih 148 društava koji su bila predmet privatizacije.

Možda ovakvi podaci daju odgovor zbog čega Republički geodetski zavod nije želeo da Savetu dostavi 2017. godine najnovije podatke o zemljišnom fondu u javnoj svojini Republike Srbije, proglašavajući taj podatak poslovnom tajnom", piše u izveštaju Saveta za borbu protiv korupcije.

KONTROVERZNI MILE: Kako se otimalo državno poljoprivredno zemljište najbolje govori primer "kontroverzno biznismena" Mileta Jerkovića, koji je kupovao poljoprivredna dobra očigledno samo sa jednom namerom – da ih prezaduži i imovinu prebaci na firme koje su povezane s njegovom familijom. Savet konstatuje da se posle raskida ugovora o privatizaciji s njim vidi da se gubi trag za 28 hiljada hektara 2014. godine, odnosno da ne postoji evidencija tog zemljišta u katastru.

"Agencija je raskinula ugovor tek kad su poljoprivredna preduzeća devastirana i kada je zemljište stavljeno pod hipoteku, odnosno kad je dobar deo državnog zemljišta kupac prodao svojim privatnim firmama po bagatelno niskim cenama", piše u saopštenju.

Ono što je ostalo od nekada zvučnih poljoprivrednih kombinata koje je devastirao Jerković prodato je da bi se namirili porezi, što će reći da država od toga nije imala nikakve koristi. Kao primer najbolje može poslužiti "čerupanje" A.D. Bačka Sivac, kojem savet posvećuje mnogo prostora u svom izveštaju:

"Društvo je privatizovano 2006. godine, odnosno 09.11.2006. godine zaključen je Ugovor o privatizaciji s kupcem Milom Jerkovićem, za kupoprodajnu cenu od 1.150.000.000,00 dinara sa otplatom na rate i obavezom investiranja od 10,4 miliona dinara u osnovna sredstva.

Na osnovu potvrde Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede br. 954-00-0072/2004-06 od 04.04.2005. godine DPP Bačka Sivac koristila je 4.736 hektara, 39 ari i 62 metra kvadratna

poljoprivrednog zemljišta, od čega u državnoj svojini 1.136 hektara, 86 ari i 71 metar kvadratni, dok je u društvenoj svojini 3.599 hektara, 52 ari i 91 metar kvadratni. Prema podacima Republičkog geodetskog zavoda iz 2014. godine nakon privatizacije to društvo raspolaže sa 69 hektara, 28 ari 44 metra kvadratna poljoprivrednog zemljišta, sve u privatnoj svojini.

Kako je iz katastra "nestalo" preko 3.500 hektara poljoprivrednog zemljišta nakon privatizacije tog društva Savet ne poseduje informaciju već će na osnovu dostupne dokumentacije, odnosno podataka Agencije za privatizaciju, prikazati kako je kupac raspolagao imovinom društva.

U periodu od 2006. godine, kada je AD Bačka Sivac prodana, do 2009. godine kada je raskinut ugovor, Agencija je imala nekoliko kontrola sa konstatacijom da Ku-

73,73% poljoprivrednog zemljišta, što čini oko 2.654 hektara.

Pored toga što je stavljeno 2.654 hektara zemlje pod hipoteku, kupac Mile Jerković otuđio je oko 1.092 hektara državnog zemljišta tako što je zaključio tri ugovora o prodaji zemljišta u periodu od 31.12.2008. godine do 04.02.2009. godine. Državno zemljište kojim je raspolagala AD Bačka Sivac Mile Jerković je prodao DOO Valko Bačka Topola, koga je zastupao direktor Slobodan Šaban, po ceni od 236.000,00 dinara po hektaru, odnosno nešto više od 2.500,00 evra po hektaru", piše u izveštaju Saveta.

ARAPSKA BAJKA: Posle ovako katastrofalne privatizacije i njegov raskida, nova vlast je najavila spasioce u vidu velikih kompanija iz Ujedinjenih arapskih emirata koje će "uložiti stotine miliona evra u mehanizaciju i sisteme za navodnjavanje, podići produktivnost u poljoprivrednoj proizvodnji četiri do pet puta i uposliti kao kooperante sitne paore koji ostaju bez mogućnosti da uzimaju zemlju u zakup".

Vlada, bez prethodnog javnog poziva, jula 2014. godine sklapa ugovor sa firmom iz UAR AL RAWAFED INTERNATIONAL INVESTMENT L.L.C, arapskim investitorima je po povlašćenim uslovima prodato ili dato u zakup 10.470 hektara najkvalitetnijeg poljoprivrednog zemljišta u Bačkoj, formira se mešovita firma Al Ra-

pac ne izmiruje obaveze, kako u pogledu plaćanja ugovorenih rata tako i drugih preuzetih obaveza. Agencija je u svojim zapisnicima konstatovala da se Kupac prekomerno zadužuje i stavlja pod hipoteku poljoprivredno zemljište, kao i da otuđuje imovinu, ne samo opremu i osnovna sredstva već i poljoprivredno zemljište.

HIPOTEKE: Zaduživanjem AD Bačke Sivac, s ciljem da se tako dobijena sredstva od kredita plasiraju kao pozajmice povezanim licima, čiji su vlasnici Jerković i najbliži srodnici, dovela je do prezaduženosti i blokade rada Bačka Sivac, zbog čega je veliki deo zemljišta stavljen pod hipoteku.

Agencija za privatizaciju je kontrolom od 06.02.2009. godine, neposredno pred raskid ugovora o privatizaciji, konstatovala da je ukupno pod hipoteku stavljeno

vafed Srbija u kojoj država ima 20 odsto udela. Arapski partneri su za hektar zemlje plaćali 10.000 evra, a za zakup 250 evra. Šta je, međutim, bilo sa podizanjem produktivnosti i ogromnim investicijama?

Savet se u izveštaju pozabavio i time:

"Društvo (Al Ravafed Srbija) je u 2015. godini ostvarilo neto gubitak u poslovanju od 217 miliona dinara ili oko 1,8 miliona evra, dok je u 2016. godini ostvarilo neto dobitak od 82,7 miliona dinara, odnosno oko 677 hiljada evra.

Navedeni podaci iz bilansa stanja i bilansa uspeha, kao i Napomene uz finansijske izveštaje pokazuju da će Društvo svoje poslovanje, odnosno investiranje i proširenje kapaciteta bazirati na osnovu kredita matične kompanije, čije je učešće u Društvu 80%. Ako Društvo u prvoj godini poslovanja ima veliki gubitak od dva miliona evra, a u drugoj godini skromne finansijske rezultate, postavlja se pitanje iz kojih će sredstava servisirati dospele kreditne obaveze sa kamatnom stopom koja nije zanemarljiva.

Koji je interes Republike Srbije, čije je učešće u Društvu 20%, pri ovakvim skromnim rezultatima i kreditnim obavezama, u skladu s njenim učešćem u kapitalu, pitanje je ozbiljnije analize koja nije predmet ovog izveštaja zbog nedostupnosti svih podataka koji su proglašeni poslovnom tajnom, kako Ministarstva odbrane tako i Republičkog geodetskog zavoda.

Savet nema ni informaciju na osnovu kojih parametara je utvrđena navedena vlasnička struktura u zajedničkom društvu, odnosno da li su ulaganja svakog ulagača srazmerna i raspodeli dobiti. Zaključivanje ugovora bez jasnih pravila, kao i ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji, među ugovoračima Republikom Srbijom i privatnom ino-kompanijom, uz odsustvo transparentnosti, stvara prostor za sumnju da se privatni interes privileguje u odnosu na javni. Toj sumnji doprinosi i činjenica da ne postoje javne nabavke i da je način odabira ino-kompanije potpuno nepoznat", zaključuje Savet za borbu protiv korupcije. **✚**

Loš ugovor za Karadordevo

Kompanija Al Ravafed Srbija dobila je na korišćenje i 3.500 hektara zemljišta Vojne ustanove Morović u Karadordevu. Vojska i država bi po ugovoru trebalo da dobiju 20 odsto od profita koji Al Ravafed ostvari na toj zemlji. Kritičari ovakvog ugovora isticali su da nije predviđena situacija po kojoj profita nema i da lako može da se dogodi da Vojska ne dobije ni dinara.

Upravo te slutnje u martu prošle godine potvrdio je tadašnji ministar odbrane Zoran Đorđević priznavši novinarima Insajclera da Al Ravafed za korišćenje zemljišta nije platio ništa. Jesenas je iz Ministarstva odbrane stigla informacija da je arapska firma ipak uplatila 109.000 evra za 2015. i 216.000 evra za 2016. što je opet daleko ispod zarade koja bi se ostvarila izdavanjem te zemlje u zakup.